

TREBALL AL CAP

Prevenió de malalties relacionades amb el treball

Abril
de 2007
56

 Agència
de Salut Pública

Els casos del trimestre

Entre gener i març de 2007 es van notificar al Sistema de Vigilància de Malalties Relacionades amb el Treball 105 casos, dels quals 61 es van produir en dones. L'edat mitjana va ser de 42,7 anys (DE=9,6) i les ocupacions més freqüents van ser professionals de suport (28 casos), personal de serveis i comerç (18 casos) i personal no qualificat (15 casos).

Una quarta part de les empreses on treballaven els casos estaven localitzades fora de Barcelona i la situació laboral més freqüent va ser la contractació indefinida, amb un 6% dels pacients en atur. En el moment de la notificació, tres quartes parts dels casos estaven en situació d'incapacitat temporal.

Un 70% de la patologia notificada (73 casos) va ser de tipus ansiós-depressiva, donant-se 43 casos en dones i 30 en homes de totes les ocupacions, però amb més freqüència entre els professionals de suport (25 casos), i personal de serveis i comerç (13 casos). Els trastorns que van seguir en freqüència van ser els musculoesquelètics (19 casos), més nombrosos en personal no qualificat. Vegeu les taules del trimestre a la pàgina 5.

Durant aquest trimestre es va derivar un cas al Centre de Seguretat i Condicions de Salut en el Treball de Barcelona (CSCSTB), es van visitar 65 pacients en la USL i es van rebre 2 informes mèdics dels casos derivats al CSCSTB en trimestres anteriors.

Avaluació del sistema de vigilància epidemiològica de malalties relacionades amb el treball *Treball al CAP 2006*

Descripció dels casos notificats

Durant l'any 2006 es van notificar 401 casos de trastorns de salut relacionats amb el treball, nombre que va significar un augment del 24,5% respecte l'any anterior. Gairebé dues terceres parts van produir-se en dones (64%), amb una edat mitjana una mica inferior a la dels homes (40,9 anys –DE=10,2– i 42,3 anys –DE=11,3–, respectivament). El 10,9% de les persones afectades havien nascut fora de l'Estat espanyol, sobretot en països sud-americans (el 5,6% dels casos).

Professionals de suport i personal no qualificat van ser les ocupacions més freqüents, amb el 24,1% i el 20,6% dels casos, respec-

tivament. Entre les dones van seguir en ordre de freqüència decreixent les científiques i intel·lectuals (16%) i entre els homes els treballadors qualificats de la indústria, construcció i mineria (19,7%). Les xifres absolutes es poden observar en la Figura 1.

En analitzar amb més detall les ocupacions –segons la classificació a tres dígits de la Classificació Catalana d'Ocupacions (CCO94)– s'observa que la més freqüent va ser la de professionals de suport a la gestió administrativa amb tasques administratives generals, amb 52 casos (13,1%).

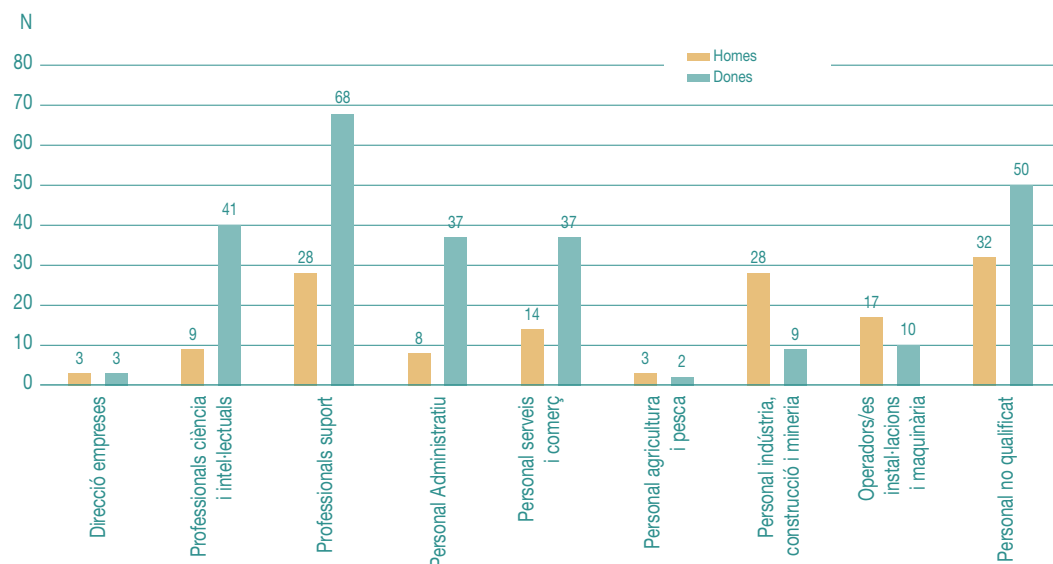
Entre les dones destaca la poca variabilitat de les ocupacions, de manera que una tercera part dels casos femenins es van donar

L'activitat del sistema de vigilància durant 2006 s'ha caracteritzat per l'augment del nombre de casos i el manteniment del patró de notificació dels darrers anys: major proporció de casos de salut mental, més notificacions en dones i més casos en personal de suport i no qualificat.

Figura 1. Distribució dels casos notificats segons ocupació i sexe. 2006.

en només 3 llocs de treball: tasques administratives generals (44 casos), personal de neteja d'oficines i hotels (29 casos) i dependents (16 casos). Entre els homes, en canvi, la variabilitat de les ocupacions va ser superior, fet que ho il·lustra que els tres llocs de treball més freqüents van suposar el 17,6% dels casos masculins: peons del transport i descarregadors (9 casos), tasques administratives generals i peons de les indústries manufactureres (8 casos en ambdós grups).

Poc més de la meitat dels homes treballaven en els serveis, mentre que els que ho feien en la indústria n'eren el 34,5% dels casos, sobretot les manufactures (l'activitat més freqüent dels casos masculins, seguida de la construcció, el comerç i reparació de vehicles i el transport). Entre les dones la distribució va ser marcadament diferent, doncs el 82% treballaven en els serveis i només un 16,8% en la indústria. Entre els casos femenins destaca el nombre de casos en les activitats immobiliàries, el comerç i les indústries manufactureres.

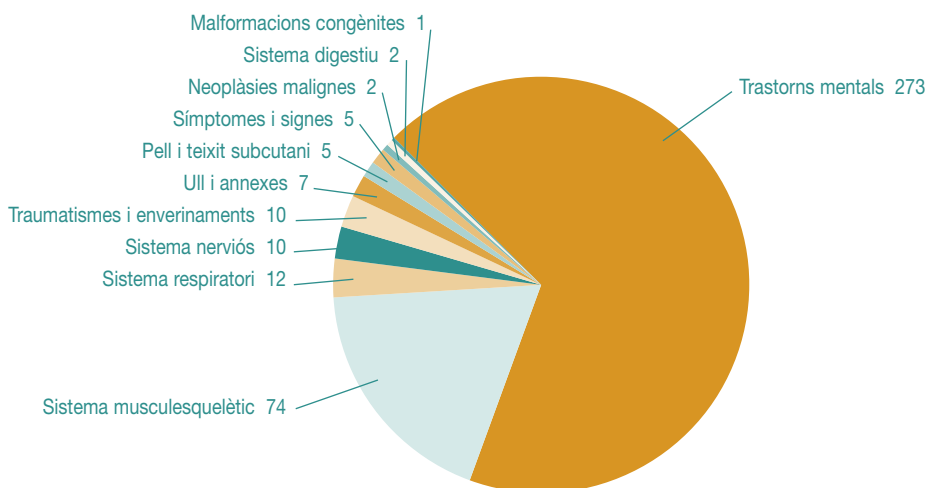
El 22,7% dels casos notificats treballaven en empreses de fora de Barcelona i la majoria (81,4%) tenien contractes indefinits (el 13,5% temporals i el 4,1% estaven en atur).

Els diagnòstics més notificats durant 2006 van ser, tal com s'observa en la Figura 2, els trastorns mentals i del comportament que van suposar el 68,1% dels casos. El segon grup més freqüent va ser el dels trastorns musculoesquelètics (18,5% dels casos) seguit de les malalties respiratòries (3%).

Respecte 2005 hi ha hagut poques variacions, tot i que destaca entre els homes l'augment dels trastorns musculoesquelètics (del 15,7% al 22,2%) i la disminució dels traumatismes i enverinaments (del 10,2% al 3,5%). Si bé no hi ha hagut grans variacions respecte l'any anterior quan a la distribució percentual dels diagnòstics, si que n'hi ha hagut en nombres absoluts, de manera que tots els grups s'han incrementat excepte els traumatismes i enverinaments. Cal destacar l'augment de notificacions dels trastorns mentals que han passat de 227 casos a 273, els musculoesquelètics de 56 a 74 i els del sistema nerviós de 5 a 10 (vegeu Figura 3).

Les persones amb diagnòstics del grup de traumatismes i enverinaments van ser les de més edat (mitjana de 48,3 anys -DE=10,4) i les que van presentar patologies del grup d'altres i trastorns mentals (40,7 anys -DE=11,7- i 40,6 anys -DE=9,9-, respectivament) les de menys.

Figura 2. Distribució dels casos notificats segons diagnòstic. 2006.

El 30,8% dels trastorns mentals es van donar en professionals de suport, una quarta part dels trastorns respiratoris i un 30% dels traumatismes i enverinaments van ocórrer en personal qualificat de la indústria i la construcció, i finalment, una quarta part dels casos respiratoris, un 34,2% dels musclesquelètics i un 38,1% del grup d'altres patologies van correspondre a treballadors i treballadores no qualificats.

Tots els grups diagnòstics van ser més freqüents en el sector dels serveis (excepte els traumatismes i enverinaments que van ser més freqüents en la indústria), sobretot els trastorns de salut mental (el 80,1%) i els del sistema nerviós (70% d'aquests casos). En analitzar l'activitat econòmica destaca l'àmplia distribució dels trastorns de salut mental (van notificar-se casos en totes les branques d'activitat) i també (encara que no en totes les activitats) dels trastorns musclesquelètics. Un altre resultat a destacar es refereix a les indústries manufactureres, per l'elevat nombre de trastorns de salut mental, però sobretot perquè més d'una tercera part dels trastorns musclesquelètics i la meitat dels traumatismes i enverinaments van donar-se en empreses que es dedicaven a aquesta activitat. Finalment, cal esmentar el comerç i les reparacions com l'activitat econòmica amb més casos de trastorns de salut mental (16,9%).

El 76,8% dels casos estaven en incapacitat temporal en el moment de la notificació, amb una major freqüència entre els casos de trastorns de salut mental (82,9%) en comparació als altres diagnòstics (64,6%) i entre les dones (80,4%) que els homes (70,9%).

Descripció dels notificadors

El nombre de notificadors de casos i el de centres notificadors ha seguit la tendència creixent des de l'inici de l'activitat de la USL. En el primer cas l'augment respecte 2005 ha estat del 29% i en el segon del 4,8%. El 52% dels professionals van notificar més d'un cas i el 20% més de 3, destacant dos notificadors amb 13 i 11 casos.

Quant als centres, gairebé dues terceres parts (64,8%) van notificar més de sis casos, sent els que en van notificar més Sant Martí-10J amb 22, Larrard (ABS 6C i 6E) amb 21 i Dreta de Eixample (ABS 2G i 2J) amb 17. D'altra banda, tots els casos excepte dos van ser notificats des de l'Atenció Primària de Salut, incrementant-se enguany també la proporció d'EAP notificadors. En la Taula 1 es presenta el nombre de notificadors, de centres i la proporció d'EAP des de 2001 i a la Figura 4 la distribució de casos de 2006 segons centre notificador.

Descripció de l'estudi de casos

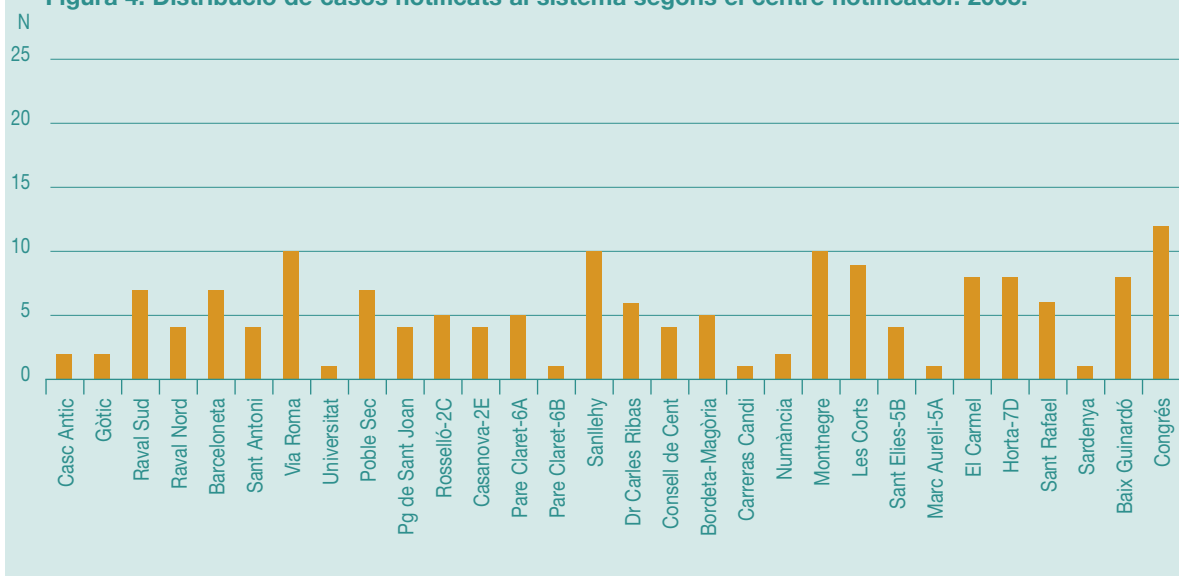
Es van estudiar el 60% dels casos notificats durant 2006 (el 55,7% dels trastorns de salut mental i el 68% dels altres diagnòstics). Al llarg de l'any es van realitzar 193 visites a pacients, un 63,6% més que l'any anterior. També es van realitzar 244 informes de casos estudiats que es van adreçar al metge de capçalera amb una còpia al pacient, suposant un augment del 58,4% respecte 2005.

En el 38% dels casos notificats durant l'any es va fer una recomanació d'intervenció d'altres

Taula 1. Evolució del nombre de persones i centres que han notificat casos. 2001-2006.

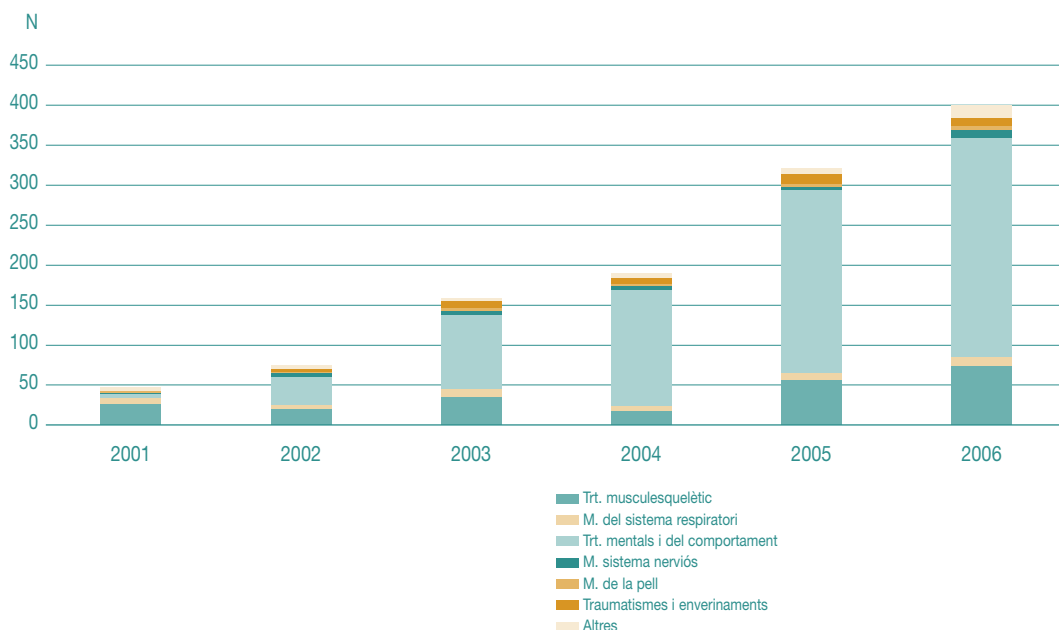
Notificadors	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Persones	31	53	108	132	203	262
Centres	20	30	53	54	62	65
Proporció d'EAP de Barcelona (%)		66,7	74	79	91	95,5

Figura 4. Distribució de casos notificats al sistema segons el centre notificador. 2005.

Durant 2006 han notificat casos 63 EAP de Barcelona, gairebé tots els de la ciutat.

Figura 4. Distribució dels casos notificats segons diagnòstic i any de notificació. 2001-2006.

agents, sobretot del servei de prevenció (32,4%) i de l'ICAM (9%), també es va recomanar la intervenció de la Inspecció de Treball en 5 casos i de la Mútua en 3.

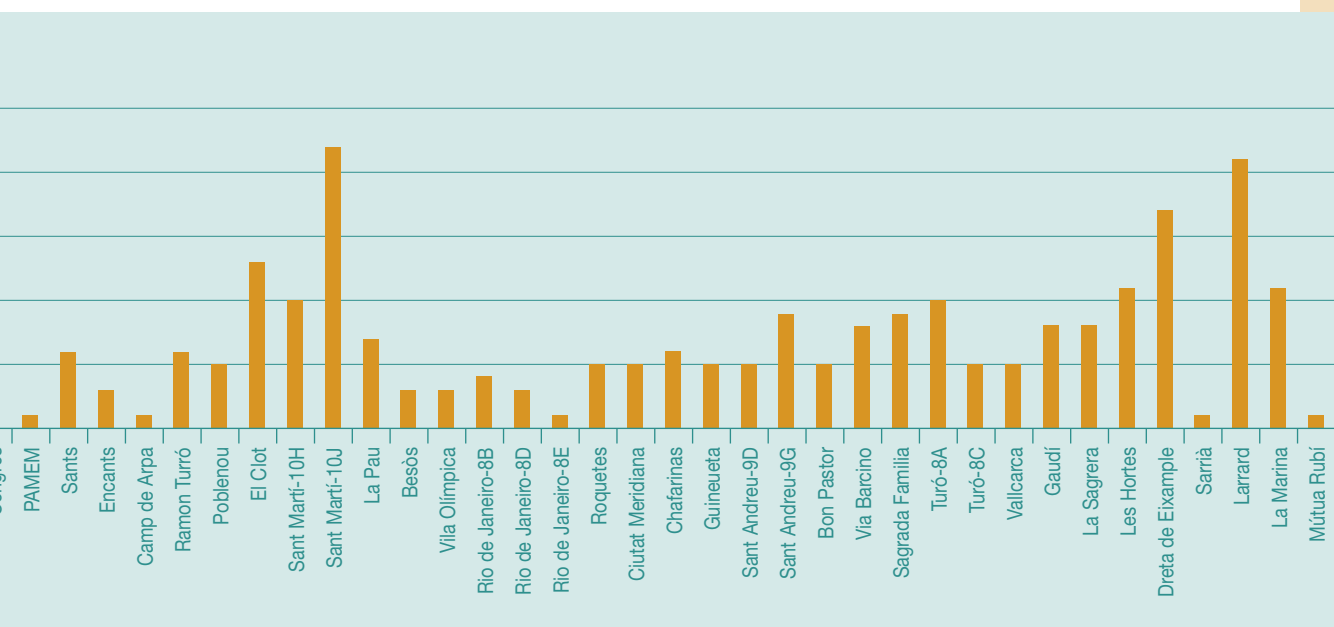
Sis dels casos notificats es van derivar per ser estudiats al CSCSTB (una mica menys de la meitat que l'any anterior que van ser 13) i al llarg de l'any es van rebre 11 informes de casos derivats en anys anteriors. La majoria eren trastorns respiratoris (6) i intoxicacions (3). En nou d'aquests casos es va realitzar una visita a l'empresa (quatre trastorns respiratoris, tres intoxicacions, una neoplàsia i un trastorn dels sistema nerviós) i es van fer recomanacions preventives, mentre que els dos casos dels què no es va visitar el lloc de treball (dos trastorns respiratoris) va ser per decisió del propi pacient. Respecte l'any anterior es van rebre menys informes, es van realitzar més intervencions en l'empresa (3 més que els casos rebuts el 2005) i va augmentar el temps

d'estudi d'aquests casos (560 dies de mediana el 2006 i 404 el 2005).

En la meitat dels casos estudiats a la USL, el temps total, és a dir entre la rebuda de la notificació i la sortida de l'informe cap al metge de capçalera va ser de fins a 91 dies. Al separar l'anàlisi segons el diagnòstic, s'observa com el temps empleat en els trastorns de salut mental va ser superior al doble que en els altres casos, 100 i 42 dies de mediana, respectivament.

La major durada de l'estudi dels trastorns de salut mental està relacionada amb l'aplicació del protocol d'estudi d'aquests casos, que es va incorporar l'any 2004 i que inclou la tramesa d'un qüestionari al pacient per tal de recollir informació, el més exhaustiva possible, per l'estudi del cas. Quan es rep la resposta es torna a contactar amb el pacient per concertar un dia d'entrevista.

continua a la pàgina 6 ►

En aquest procés els pacients van trigar una mitjana de 21 dies en retornar el qüestionari, la USL en fer la visita 70 dies i en elaborar i enviar l'informe 1 dia. Aquests dos darrers indicadors són els que van variar més respecte l'any anterior, i ho van fer en sentit oposat: va augmentar el temps d'espera de visita (de 50,5 dies de mitjana el 2005 a 70 el 2006) i va disminuir de manera molt important el temps d'elaboració de l'informe (enguany ha estat una mitjana d'un dia i l'any passat de nou).

Finalment, una mica més de la meitat dels trastorns de salut mental no estudiats va ser degut a que els pacients no van retornar el qüestionari i un 5% a que no es va poder localitzar el pacient després de la notificació. En els altres diagnòstics els motius van ser diversos: es va gestionar els cas per telèfon, no es va poder localitzar el pacient o no va enviar la documentació sol·licitada.

Conclusions

- Durant 2006 es van notificar 401 casos, un 25% més que l'any anterior.
- La proporció de dones va ser del 64%, l'edat mitjana 41,7 anys (DE=10,6) i un 11% de les persones afectades havien nascut fora de l'Estat espanyol.
- Les ocupacions més freqüents van ser professionals de suport (24%) –sobretot amb tasques administratives generals– i personal no qualificat (21%) –especialment el personal de neteja d'oficina i hotels–.
- El 82% de les dones treballaven en els serveis; el 52% dels homes ho feien en aquest sector i el 35% en la indústria.
- Els trastorns més notificats van ser els de salut mental (68%) seguits pels musclesquelètics (19%).
- El 31% dels trastorns mentals es van produir en personal de suport i el 34% dels musclesquelètics en treballadors i treballadores no qualificats.
- Els trastorns de salut mental es van donar en totes les branques d'activitat econòmica, sobretot

en el comerç i reparacions (17%) i les indústries manufactureres.

- Tres quartes parts dels casos estaven amb una incapacitat temporal en el moment de la notificació, sobretot els de salut mental (83%).
- Van notificar casos 65 centres (el 95% dels EAP de la ciutat) i 262 professionals, un 29% i un 5% més, respectivament, que l'any anterior.
- Es van estudiar el 60% dels casos notificats, 56% dels trastorns mentals i 68% dels altres diagnòstics.
- Es van realitzar 193 vistes i 244 informes (64% i 58% més, respectivament, que l'any anterior).
- Es van derivar 6 casos al CSCSTB (la meitat menys que l'any anterior).
- En el 64% dels casos estudiats es van fer recomanacions a altres agents, sobretot al servei de prevenció. En 9 dels casos estudiats pel CSCSTB es van fer intervencions en l'empresa.
- El temps mitjà d'estudi dels casos a la USL va ser de 91 dies, superior en els trastorns mentals. Aquesta durada és deguda sobretot al temps de retorn del qüestionari per part del pacient i en realitzar la visita a la USL.
- El 53% dels casos de salut mental no estudiats va ser degut a que el pacient no va retornar el qüestionari.

El funcionament del sistema és molt satisfactori atès el creixement de la notificació de casos i del nombre de notificadors. Respecte els punts de millora que es van identificar l'any 2005, l'evolució ha estat la següent: en l'estudi dels trastorns mentals ha disminuït el percentatge de pacients que no retornen el qüestionari i malgrat l'esforç en disminuir el temps de realització de l'informe, ha augmentat el temps d'espera de visita, resultat relacionat amb l'augment de la notificació de casos que ha condicionat major nombre de visites i d'informes. D'altra banda han disminuït les derivacions al CSCSTB i han augmentat les intervencions a l'empresa, incrementant-se també el temps d'estudi. Enguany s'identifica un punt que requereix millorar-se: el temps d'espera de visita a la USL.

Un espai per a tu

Tens coses a dir? Vols opinar, explicar, puntualitzar, preguntar o difondre alguna informació?

Aquest és un bon mitjà per fer-ho. El Treball al CAP té una tirada de 2.300 exemplars que es distribueixen bàsicament entre els professionals de l'atenció primària, els del Centre de Seguretat i Condicions de Salut en el Treball, serveis hospitalaris, serveis de prevenció, sindicats i altres agents socials. Pot ser un espai interessant d'intercanvi d'experiències entre els uns i els altres. Ens pots fer arribar el teu text escrit per correu postal o electrònic.

Taula 2. Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic, edat i sexe. Gener-març 2007.

	Homes						Total	Dones						Total
	<25	25-34	35-44	45-54	55-64	>64		<25	25-34	35-44	45-54	55-64	>64	
Trt. musculesquelètics		2	4	2	2		10		1	2	5	1		9
M. del sistema respiratori										1	1			2
Trt. mentals i del comportament		10	8	8	4		30		8	18	13	4		43
M. sistema nerviós										1	1			2
M. de la pell											1		1	2
Traumatismes i enverinaments											1	1		2
Altres		1	2		1		4			1				1
Total		13	14	10	7		44		9	23	22	6	1	61

Taula 3. Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic i ocupació. Gener-març 2007.

	Direcció empreses	Professionals ciència i intel·lectuals	Professionals suport	Personal Administratiu	Personal serveis i comerç	Personal agricultura i pesca	Personal indústria construcció i mineria	Operadors/es instal·lacions i maquinària	Personal no qualificat	Total
Trt. musculesquelètics		1	1	1	4		1	5	6	19
M. del sistema respiratori				1					1	2
Trt. mentals i del comportament	3	7	25	7	13		6	6	6	73
M. sistema nerviós		1							1	2
M. de la pell			2							2
Traumatismes i enverinaments								1	1	2
Altres				1	1		1	2		5
Total	3	9	28	10	18		8	14	15	105

Taula 4. Malalties relacionades amb el treball notificades a la USL Barcelona segons diagnòstic i centre notificador. Gener-març 2007.

	Gòtic	Raval Nord	Sant Antoni	Via Roma	Poble Sec	Pg. de Sant Joan	Pare Claret-6A	Dr. Carles Ribas	Consell de Cent	Bordeta-Magòria	Carreras Candi	Numància	Montnegre	Les Corts	Horta-7D	Sant Rafael	Ssrdunya	Baix Guinardó	Congrés	Sants	Encants	Poblenou	El Clot	Sant Martí-10H	La Pau	Besòs	Vila Olímpica	Rio de Janeiro-8B	Rio de Janeiro-8D	Roquetes	Ciutat Meridiana	Chafarinas	Sant Andreu-9G	Bon Pastor	Via Barcino	Turó-8A	Gaudí	La Sagrera	Les Hortes	Dreta de l'Eixample	Larrard	La Marina	Altres	Mútua DKV	Total			
Trt. musculesquelètics					1			3						1		1	1	1	1		1							1	1	1	3		1		1	1	1	1	1	1	1	2			19			
M. del sistema respiratori							1	1																																						2		
Trt. mentals i del comportament	1	1	1	1	2	1	2	5	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2	2	1	3	2	3	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3	1	6	2	1	3	1	73
M. sistema nerviós								1											1																											2		
M. de la pell	1										1																																			2		
Traumatismes i enverinaments																						1								1																2		
Altres							1												1								1	1																		5		
Total	2	1	1	1	2	2	2	7	5	3	3	1	1	1	1	1	3	6	3	2	2	4	2	3	2	3	1	1	2	1	4	4	1	1	1	1	1	3	3	4	1	8	2	3	3	1	105	